

Ühinenud Rahvaste
Hariduse, Teaduse
ja Kultuuri
Organisatsioon

UNESCO Eesti Rahvuslik Komisjon

UNESCO sündmused

UNESCO täitevkoogu 195. istung

Eesti osales täitevkoogu täispikal istungil teist korda. Kõik täitevkoogu liikmed kuuluvad automaatselt programmikomisjoni (PX) ja administratiivsete ning eelarveküsimustega tegelevasse komisjoni (FA). Lisaks on kolm komiteed ja üks alaline töörühm, kuhu samuti valitakse esindajad valimisgruppide kaupa. Eesti osaleb CR komitees (*Committee on Conventions and Recommendations*), mis tegeleb mõningate UNESCO normdokumentide monitooringu ja inimõigustega. Selles komitees esindas Eestit Triinu Kallas välisministeeriumist. Lisaks kuulub Eesti täitevkoogu töökorralduslike küsimustega tegelevasse SP komiteesse (*Special Committee*). Eesti ametlik esindaja täitevkoogus on Eesti alaline esindaja UNESCO juures, suursaadik Marten Kokk. Lisaks osalesid istungil Kerli Gutman, Margit Siim ja Hanna-Liis Kaarlõp-Nani UNESCO ERKist. Eesti seisukohtade ettevalmistamisse panustasid ka välisministeerium ning haridus- ja teadusministeerium.

Oma avasõnavõttus keskendus Eesti UNESCO eelarvele, kestlikele arengueesmärkidele, haridusele ja internetivabadusele. Täitevkoogu võttis taas vastu otsuse, milles kutsutakse UNESCOt üles monitoorima olukorda Krimmis UNESCO pädevusse kuuluvates valdkondades. Täitevkoogu järgmisel korralisel istungil tuleb esitada ka vastav raport. Samuti võeti vastu kaks Lähis-Ida puudutatavat otsust. Eesti võttis sõna ka komisjonides (PX, FA, JOINT) eelarve, hariduse, UNESCO uue raporteerimissüsteemi jm teemadel. SP komitee peamiseks teemaks oli seekord peadirektori valimiste protseduuriga seotud temaatika, mis jätkub ka järgmisel korral. Täitevkoogu 196. istung peetakse 8.–22. aprillil 2015.

Täitevkoogu saal UNESCO peakorteris

UNESCO ERK
Pikk 2,
10123 Tallinn
Tel: 6 441431
Fax: 6 313757
unesco@unesco.ee
www.unesco.ee

Eesti osaleb UNESCO MAB strateegia töögrupis

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Man and
the Biosphere
Programme

Programm „Inimene ja biosfäär“ (MAB) on saanud neljakümne aastaseks ja elab üle oma esimest keskeakriisi. Esile on kerkinud küsimus: kuidas edasi? Programmi kunagine Sevilla strateegia annab küll maailmavaatelise toe, kuid kiiresti muutuv maailmas tuleb leida uusi olemise viise ja tegevuse suundi. Programmi „maapealseteks“ esindajateks on biosfäärialad, mida on juba üle kuuesaja pea kõigis maakera ökosüsteemitüüpides, ning ka see võrgustik vajab värskendamist. Üks suuremaid muutusi, mis on viimastel aastakümnetel teadusprogrammi MAB muutnud, on suurem ühiskonna, täpsemalt kohaliku kogukonna ja tema kultuuripärandi tähenduse nägemine. Ka majanduse – eriti just kestlike lahenduste ja sellealaste esinduspiirkondade loomine – on programmi üks uuemaid teemasid. Ja muidugi alatine küsimus, kuidas neid eelpoolmainitud siduda teaduse ja haridusega.

Programmi „Inimene ja biosfäär“ uue arengukava ja tegevusplaani koostamiseks moodustati käesoleva aasta oktoobris ülemaailmne strateegiagrupp, kuhu kuulub 12 liiget. Esindatud on Mehhiko, Suurbritannia, Ghana, Ukraina, Maroko, Kasahstan, Keenia, Kolumbia, Jaapan, Egiptus, Rootsi ja Eesti. Eestit esindab töögrupis prof. Toomas Kokovkin. Rühmal seisab kahe aasta jooksul ees tihe töö. Juba järgmise aasta juunis tuleb esitada UNESCO MAB koordineerimiskomiteele uus strateegia läbiarutamiseks ja vastuvõtmiseks. Ning aasta hiljem panna lauale detailne tegevuskava. Strateegiarühma töö toimub põhiliselt veebipõhiselt ja seda koordineerib MAB sekretariaat.

Esimene tõsisem avalik arutelu toimub aga juba järgmise aasta mais Haapsalus, kuhu tuleb kokku programmi Euroopa ja Põhja-Ameerika regiooni konverents – EuroMAB-2015. Kõik huvilised on teretulnud juba praegu konverentsile registreeruma aadressil www.euromab.eu

Jätkusuutlikku arengut toetava hariduse maailma-konverents Nagoyas

Tänavu jõudis lõpule UNESCO jätkusuutlikku arengut toetava hariduse aastakümme, mis algas 2005. aastal. Selle tähistamiseks korraldati Jaapanis, kes kümnendi idee esimesena välja pakkus, UNESCO kõrgetasemeline konverents jätkusuutliku arengu hariduse teemal. Aichi-Nagoyasse tuli 10.–12. novembril kokku üle 1100 delegaadi rohkem kui 148 riigist, sh 74 ministrit või kantslerit. Arutati, mida on viimase kümne aasta jooksul saavutatud ning kuidas edendada jätkusuutlikku arengut toetavat haridust ka edaspidi. Eestist osalesid konverentsil Johanna Helin MTÜst Mondo, Imbi Henno haridus- ja teadusministeeriumist ning Kerli Gutman UNESCO Eesti rahvuslikust komisjonist. Lisaks juhendas professor Anu Toots Tallinna Ülikoolist konverentsi ühte töötuba teemal “Monitooring ja hindamine”. Enne konverentsi toimusid Jaapanis samal teemal noorte liidrite, regionaalsete kompetentsuskeskuste ning UNESCO koolide õpetajate ja õpilaste kohtumised, mis andsid samuti konverentsile oma panuse. Noored võtsid vastu ka oma deklaratsiooni.

Eesti delegatsiooni liikmed konverentsil
Foto: Johanna Helin

Iga lõpp on ka millegi uue algus. Aichi-Nagoyas peetud aastakümne lõpuüritusel võeti vastu Aichi-Nagoya deklaratsioon ning kuulutati välja ka uus üleilmne tegevusprogramm GAP (Global Action Programme). GAPi eesmärk on uuendada haridust nii, et kõigil oleks võimalik omandada teadmised, oskused, väärtused ja hoiakud, mis aitavad kaasa jätkusuutlikule arengule. GAP annab poliitikakujundajatele uued juhised. Prioriteetsete valdkondadena tuuakse esile: 1) poliitika arendamine; 2) õpikeskkonna muutus; 3) õpetajate ja koolitajate võimekuse suurendamine; 4) noorte jõustamine ja mobiliseerimine; 5) kohaliku tasandi jätkusuutlikud lahendused. Pikemalt saab konverentsist ja jätkusuutlikku arengut toetavast haridusest lugeda Keskkonnahariduse lehest, mis on leitav Keskkonnaameti veebilehelt.

Vaimse pärandi ekspertkohtumine Istanbulis

29.09.–01.10. peeti Istanbulis vaimse kultuuripärandi ekspertkohtumine, mille teemaks oli vaimse pärandi ja kestliku arengu seosed. Kaasav majanduskasv, sotsiaalne areng, keskkonnakaitse ning rahu ja turvalisus on kestliku arengu eri mõõtmed, millel kõigil on seosed vaimse pärandiga. Kohtumise eesmärk oli ette valmistada aruteludokument vaimse pärandi komiteele, mis kogunes korralisele istungile novembri lõpus. Komitee arutelu põhjal täiendatud dokumendi uus versioon on plaanis esitada 2016.a peetavale vaimse pärandi üldkogule ning sellest peaks lõpuks saama konventsiooni rakendusjuhiste uus peatükk. Ekspertkohtumisele oli kutsutud 12 inimest, igast UNESCO valimisgrupist kaks. Teisest valimisgrupist osales lisaks Albaania esindajale Margit Siim UNESCO ERKist.

Vaimse pärandi komitee 9. istung Pariisis

24.–28.11 peeti Pariisis UNESCO vaimse pärandi komitee 9. korraline istung. Üheks Eestiga kõige otsesemalt seotud teemaks oli konventsiooni rakendamise aruannete arutelu. Seekord esitas aruande 27 riiki, ning sekretariaadi koostatud analüütiline ülevaade keskendus ennekõike vaimse pärandi nimistutele. Selliste nimistute koostamine on konventsiooniga sätestatud kohustus, kuid riikidel on vabadus valida selleks endale kõige sobivam viis. Peaasi, et tegu oleks elava pärandiga, nimistu oleks koostatud kogukondade osalusel ning seda uuendatakse perioodiliselt. Eesti puhul toodi ülevaates esile konventsiooni põhimõtetele vastavat nimistu koostamist, mis pole kõikides riikides sugugi enesestmõistetav, ning tutvustati ka põhjalikult meie nimistu ülesehitust.

Istungi kõige mahukama osa moodustas konventsiooni nimekirjadesse esitatud uute kandetaotluste arutelu. Tavapäraselt esitati kõige rohkem taotlusi vaimse pärandi esindusnimekirja, mille eesmärk on tutvustada põlvest põlve edasi antud elujõulisi kombeid, tavasid, teadmisi ja oskusi. Sellesse nimekirja lisati istungil ka Võromaa suitsusaunakombestik.

Sauna kütmine Kanepi kihelkonnas
Foto: Toomas Kalve

Suitsusaunad koos saunakombestikuga on osa võrokeste põlisest elulaadist ja kultuuripärandist, mille hoidmine ning noortele edasiandmine on kogukonnale tähtis. Algatus suitsusaunakombestiku UNESCOsse viimiseks tuli võrokeste kogukonnalt 2009. aastal. Taotluse koostamist juhtis Vana-Võromaa vabatahtlik suitsusauna koostöökogu, mis tegutseb kohalike organisatsioonide toel. Eestist on esindusnimekirjas veel Kihnu kultuuriruum, seto leelo ning koos Läti ja Leeduga ka laulu- ja tantsupeo traditsioon. Kokku on esindusnimekirjas nüüdseks 314 kultuurinähtust.

Komitee valis esmakordselt kuuest eksperdist ja kuuest akrediteeritud vabaühendusest koosneva uue nõuandeorgani, mis hakkab hindama kõiki konventsiooni nimekirjadesse esitatud taotlusi ja rahvusvahelise abi taotlusi ning edastab oma soovitused komiteele lõpliku otsuse langetamiseks. Igast valimisgrupist valiti üks ekspert. Teine valimisgrupp oli kokku välja pakkunud kuus kandidaati. Pärast grupisiseseid eelvalimisi esitati komitee istungile kolm kandidaati: Eesti, Serbia ja Slovakkia esindajad. Teise valimisgrupi eksperdi kohale valiti istungil salajasel hääletusel Serbia esindaja nabi ülekaaluga Eesti esindaja Kristiina Porila ees. Järgmine võimalus oma kandidaadi esitamiseks sellesse nõuandeorganisse avaneb Eestil 2019. aastal. Eestist osalesid istungil TÜ kultuuriteaduste professor ja UNESCO ERK nõukogu esimees Kristin Kuutma, Margit Siim UNESCO ERKist ja Kristiina Porila rahvakultuuri keskusest.

Vabaühenduste kultuurikonverents Bulgaarias

28.–30.09 toimus Bulgaarias UNESCOga seotud vabaühendustele mõeldud konverents „Noorte roll ainelise ja vaimse kultuuripärandi hoidmisel“. Üritus tõi kokku üle 100 osaleja 25 riigist ning selle korraldas UNESCO vabaühenduste kontaktkomitee koostöös UNESCO sekretariaadiga. Konverentsi ühe põhiettekande pidas TÜ kultuuriteaduste professor ja UNESCO ERK nõukogu esimees Kristin Kuutma. Noorte arutelude keskmes olid haridusküsimused, noortepoliitika, kultuuridevaheline dialoog, kultuuriline mitmekesisus ning kultuuripärandi seosed majandusega. Kuidas suurendada noorte teadlikkust kultuuripärandist ja suutlikkust seda hoida ning edasi anda? Kuidas kultuuripärandi hoidmine saab edendada kultuuridevahelist dialoogi? Kas kultuuripärandi hoidmine loob noortele uusi töökohti või elatusallikaid? Milliseid võimalusi ja probleeme vabaühendused oma töös näevad? Lisainfo: <http://www.ngo-unesco.net>

Maailmapärandi konventsiooni osalisriikide üldkogu Pariisis

13.–14. novembril peeti Pariisis maailmapärandi konventsiooni osalisriikide erakorraline üldkogu, kus arutati maailmapärandi komitee valimissüsteemi muutmist. Põhivaidlus oli selles, kas valimissüsteem tuleks muuta valimisgruppide põhiseks, või on ka teisi võimalusi, kuidas tagada erinevate regioonide õiglasem tasakaal komitees.

Eelnevalt käsitleti teemat sel aastal kolm korda kohtunud töörühmas, kus Eestit esindas Margit Siim UNESCO ERKist, kuid seal konsensusele ei jõutud. Üldkogule esitati kolm enim toetust kogunud ettepanekut: Ladina-Ameerika ja Kariibi mere regiooni (GRULAC) ettepanek nägi ette kohtade jagamist valimisgrupiti, Eesti ettepanek oli muuta senist valimissüsteemi nii, et igale valimisgrupile oleks tagatud ühe asemel kaks kohta, ning Norra ettepanek nägi ette lisakohti suurematele valimisgruppidele, sh roteeruvaid kohti, ja lisakohta ühele riigile, kes pole varem komitee liige olnud.

Pärast pingelises õhkkonnas toimunud pikka arutelu ja rohkeid hääletamisi otsustati lõpuks konsensuslikult Norra ettepanekul põhineva lahenduse kasuks, mis määrab 16 kohta komitees valimisgrupiti ja jätab viis kohta vabadeks valimisteks. Lisaks otsustati parema rotatsiooni huvides pikendada kahe mandaadi vahelist kohustuslikku ooteaega neljalt aastalt kuuetele ja kehtestada nõue, et komiteesse kandideerivad riigid peaksid jagama infot oma ekspertide kohta. Selleks töötab sekretariaat välja vastava vormi. Eestit esindasid üritusel suursaadik Marten Kokk ja Margit Siim UNESCO ERKist.

UNESCO dopinguvastase fondi rahaeraldus Eestile

UNESCO dopinguvastane fond otsustas sügisese toetusvoorus anda raha 15-le projektile. Teiste seas sai toetust ka SA Eesti Antidopinguharrastussportlaste e-õppeprogrammi projekt. E-õppeprogrammil on kaks eesmärki: jagada ajakohast antidopingualast teavet harrastussportlaste seas ning pakkuda interaktiivset e-õppe platvormi, mis toetab kasutajate hoiakute kujundamist. Programm koostatakse koostöös Menu kirjastusega.

Kalender

18.–19.12.2014

1954.a Haagi konventsiooni II protokoll komitee 9. istung Pariisis

19.–20.02.2015

UNESCO I ja II valimisgrupi haridusteemaline kohtumine Pariisis

8.–22.04.2015

UNESCO täitevkoogu 196. istung Pariisis

19.–23.05.2015

EuroMABI kohtumine Haapsalus

8.–12.06.2015

MAB ICC kohtumine Pariisis

28.06.–08.07.2015

Maailmapärandi komitee istung Bonn

Filosoofiapäev

TÜ eetikakeskuse, UNESCO Eesti rahvusliku komisjoni ning aktiivsete filosoofiaõpetajate eestvedamisel tähistati 20. novembril Tartus UNESCO filosoofiapäeva. Filosoofiapäeva teemaks oli sellel korral sõprus ning huvilisi oli kohal nii UNESCO ühendkoolidest kui filosoofiat õpetavate koolide õpilaste seast.

2014. aasta filosoofiaolümpiaadi võitnud Marta-Liisa Talvetiga üheskoos arutati, kuidas on omavahel seotud sõprus ja filosoofia ning kuidas filosoofia kaudu sõpru leida. Seejärel toimus ühisarutelu ja rühmatöö Montaigne'i essee „Sõprusest” põhjal, mida juhtis Heidy Meriste TÜ eetikakeskusest. Päeva lõpetas väärtusmäng. Kohal olid ka õpetajad, kes võtsid osa ühistest aruteludest ning pidasid päeva teises pooles Märt Põderi eestvedamisel plaani, kuidas toetada õpilaste osalemist filosoofiaolümpiaadil

Balti keti lugude projekti tänuüritus Okupatsioonide muuseumis

8. detsembril toimus Okupatsioonide muuseumis „Balti keti lugude“ projekti lõpuüritus, kus autasustati Eestist kogutud põnevamate lugude autoreid. Lisaks toimus mälestuste kogujatele Okupatsioonide muuseumis põhjalik ekskursioon, samuti oli osalistel võimalus vaadata temaatilisi filme.

Projekti „Balti keti lood“ kutsus ellu UNESCO Läti rahvuslik komisjon ja selle eesmärk oli koguda kokku võimalikult palju Balti ketiga seotud mälestusi. Eestis laekus projekti käigus üle 200 loo ja need on antud üle Okupatsioonide muuseumi kogusse. Projekti partneriteks olid Eestis lisaks UNESCO rahvuslikule komisjonile Okupatsioonide muuseum ja Riigikantselei, kes lugude autoreid ka meenetega meeles pidasid.

Lugude valikuga saab tutvuda veebilehel thebalticway.eu

Projekti „Balti keti lood“ lõppüritusel osalejad
Foto: Hanna-Liis Kaarlõp-Nani

Noortefoorum Valmieras

7. novembril toimus Valmieras Balti keti teemaline noortefoorum „Going Further Along the Baltic Way” („Jätkates Balti keti teel”).

UNESCO Läti rahvusliku komisjoni korraldatud foorumile Valmieras oli diskussiooniks kokku kutsutud Balti riikide õpilasomavalitsuste esindajad, et teadvustada 25 aasta taguseid meeleavaldusega seotud sündmusi ja Balti keti tähtsust ühiskondliku mälu kujundamises ja kodanikuosaluse ja -algatuse edendamises. Foorumi eesmärgiks oli suurendada õpilasomavalitsuste osalust ühiskonnas ja arendada nende omavahelist koostööd Balti riikides ning rõhutada iga kodaniku rolli, õiguseid ja kohustusi demokraatliku ühiskonna arendamises.

Eestis osalesid foorumil noored Kuressaare gümnaasiumist, Ülenurme gümnaasiumist, Miina Härma gümnaasiumist ja Viimsi koolist. Foorumil esines ettekandega ka Okupatsioonide muuseumi kuraator Martin Andreller, kes pidas ettekande Balti keti organiseerimisest Eestis ning kodanikualgatuse otsustavusest selles protsessis.

Foto: Martin Andreller